

339.72.053.1:336.226.322(478)

**IMPACTUL FINANȚĂRII EXTERNE
RAMBURSABILE ASUPRA ACUMULĂ-
RILOR DE TVA LA BUGETUL DE
STAT
AL REPUBLICII MOLDOVA**

*Drd. Marcel OLARI, ASEM
marcel.olari7@gmail.com*

*„Politicile economice mai bune ajută
persoanele fizice și juridice să prospere.
Eforturile FMI ajută guvernele
și personalul acestora să câștige instrumentele
și încrederea de care au nevoie pentru
a elabora și implementa politici moderne
care ar asigura stabilitatea pe termen lung
și creșterea economică”
(Fondul Monetar Internațional)*

În condițiile actuale, în care creșterea economice rapidă este o precondiție importantă pentru îmbunătățirea bunăstării populației și reducerea sărăciei, statul, fiind un actor important pe arena economică a Republicii Moldova, atrage surse externe de finanțare rambursabile pentru susținerea bugetului și realizarea unor proiecte investiționale. Luând în considerare că aceste surse externe măsoară soldul datoriei de stat, generează plata anumitor dobânzi, comisioane, afectează direct cheltuielile bugetului de stat, mi-am propus să cercetez efectul acestora asupra veniturilor bugetului de stat al Republicii Moldova, și anume asupra acumulărilor de TVA (Taxa pe Valoarea Adăugată), prin prisma livrărilor de servicii și mărfuri aferente tranzacțiilor din sursele de finanțare externe rambursabile contractate.

***Cuvinte-cheie:** finanțare externă rambursabilă (EXTFIN), Taxă pe Valoarea Adăugată (TVA), impact.*

***JEL:** H63, H20.*

Introducere. Împrumuturile contractate de stat de pe piața externă fac parte din *datoria publică externă* și reprezintă o obligație necondiționată și irevocabilă a statului de rambursare a lor, de plată a dobânzilor și a altor costuri aferente. Astfel de împrumuturi se efectuează cu scopul de a finanța deficitul bugetar, pentru susținerea balanței de plăți, consolidarea rezervei valutare a statului, finanțarea investițiilor pentru sectoarele prioritare ale țării. Instrumentele datoriei publice externe sau de finanțare externă rambursabilă sunt următoarele: *titlurile de stat în valută emise pe piețele financiare externe* (ex., EUROBOND); *împrumuturile contractate de*

339.72.053.1:336.226.322(478)

**IMPACT OF EXTERNAL
REIMBURSABLE FINANCING
ON VAT RECEIPTS IN THE STATE
BUDGET OF THE REPUBLIC
OF MOLDOVA**

*PhD candidate Marcel OLARI, ASEM
marcel.olari7@gmail.com*

*“Better economic policies help individuals
and businesses thrive.
The IMF’s efforts help governments
and their staff gain the tools
and confidence they need to build
and implement modern policies
that ensure long-term stability
and spur growth”
(International Monetary Fund)*

Under the current conditions, where rapid economic growth is an important prerequisite for improving the well-being of the population and reducing poverty, the state, being an important player on the economic arena of the Republic of Moldova, attracts external sources of reimbursable financing to support the budget and to carry out investment projects. Taking into account that these external sources increase the Central Government debt, generate the payment of certain interest, commissions, directly affect the expenditures of the state budget, I intended to investigate the impact of these reimbursable external sources on the one category of revenues of the state budget of the Republic of Moldova, (Value Added Tax receipts), in the light of the service and merchandise deliveries according to the transactions emerged from the contracted external reimbursable financing sources.

***Key words:** external reimbursable financing (EXTFIN), Value Added Tax (TVA), impact.*

***JEL:** H63, H20.*

Introduction. External loans contracted by the state on the foreign market are part of *the external public debt* and represent an unconditional and irrevocable obligation from the part of the state to repay them, to pay interest and other related costs. Such loans are made in order to finance the budget deficit, to support the balance of payments, to strengthen the state's international reserves, to finance investments for the priority sectors of the country. External debt instruments or external reimbursable financing are as follows: *government securities issued in foreign currency on foreign financial markets (EURO-*

la guverne străine, agenții guvernamentale străine, instituții financiare internaționale sau alte organizații internaționale; împrumuturile de la băncile străine sau de la companii străine, după caz. În cazul acestei cercetări, datele privind finanțarea externă rambursabilă includ toate instrumentele de finanțare externă rambursabilă enunțate mai sus.

Titlurile de stat în valută emise pe piețele financiare externe sunt înregistrări care atestă datoria publică sub formă de bonuri, certificate de trezorerie sau alte instrumente financiare și constituie împrumuturile statului în valută, pe termen scurt, mediu și lung; după caz, pot fi emise sub formă materializată sau dematerializată, nominative sau la purtător, negociabile ori nenegociabile. Angajarea împrumuturilor externe, prin titluri de stat, se poate face numai condiționat de încadrarea lor în plafonul anual de îndatorare publică externă, aprobat de Parlament, iar emisia, regimul, circulația și plata titlurilor în cauză sunt comune titlurilor de stat în monedă națională.

Împrumuturi contractate direct de stat de la diverși terți străini. Guvernul Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Finanțelor, poate contracta împrumuturi externe, în limitele plafonului anual de îndatorare de stat stabilit anual în Legea bugetului de stat, de la guverne străine, agenții guvernamentale străine, instituții financiare internaționale, bănci sau companii străine, investitori privați străini. Principalele instituții financiare internaționale, de la care contractăm împrumuturi externe, sunt, în plan universal, *Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială*, iar, în plan regional, *Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Banca Europeană de Investiții, Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei, IFAD*. Guvernele cu cea mai mare pondere în sursele externe de finanțare, sub formă de împrumuturi acordate Republicii Moldova, sunt *Guvernul României și Guvernul Japoniei*.

În același context, în temeiul prevederilor Codului fiscal nr.1163 din 24 aprilie 1997 [6, art.93,95], „se definesc următoarele noțiuni:

(1) *Taxă pe valoarea adăugată (TVA)* – impozit de stat care reprezintă o formă de colectare la buget a unei părți a valorii mărfurilor livrate, serviciilor prestate, care sunt supuse impozitării pe teritoriul Republicii Moldova, precum și a unei părți din valoarea mărfurilor, serviciilor impozabile importate în Republica Moldova.

(2) *Obiecte impozabile* constituie: a) livrarea mărfurilor, serviciilor de către subiecții impozabili, reprezentând rezultatul activității lor de întreprinzător în Republica Moldova; b) importul mărfurilor în Republica Moldova, cu excepția mărfurilor de uz sau consum personal importate de persoanele fizice,

BOND); loans contracted from foreign governments, foreign government agencies, international financial institutions, or other international organizations; loans receive from foreign banks or from foreign companies, as the case may be. For this research, the external reimbursable financing data includes all the reimbursable external financing instruments outlined above.

Foreign currency denominated government securities issued in external financial markets are instruments evidencing public debt in the form of bonds, treasury bills or other financial instruments and constitute the foreign currency borrowings of the State in the short, medium and long term; where appropriate, may be issued in a materialized or dematerialized, nominative or bearer form, negotiable or non-negotiable. External government debt may be borrowed only on condition that it is included in the annual public debt ceiling approved by Parliament and the issue, the regime, the circulation and the payment of the securities in question are common to government securities in national currency.

External loans contracted directly by the state from various third parties. The Government of the Republic of Moldova, through the Ministry of Finance, may contract external loans within the annual state debt ceiling established annually in the State Budget Law, from foreign governments, foreign government agencies, international financial institutions, banks or foreign companies, private foreign investors. The main international financial institutions from which external loans are contracted are the *International Monetary Fund* and the *World Bank*, and at the regional level the *European Bank for Reconstruction and Development*, the *European Investment Bank*, the *Council of Europe Development Bank*, *IFAD*. The governments with the highest weight in external reimbursable financing sources in the form of loans to the Republic of Moldova are the *Government of Romania* and the *Government of Japan*.

In the same context, according to the provisions of the Tax Code no.1163 of April 24, 1997 [6, art.93, 95], “the following terms are defined:

(1) *Value Added Tax (VAT)* – a state tax which is a form of collection of a part of the value of goods delivered, services rendered subject to taxation on the territory of the Republic of Moldova as well as part of the value of the goods, of taxable services imported into the Republic of Moldova.

(2) *Taxable objects* are: a) delivery of goods and services by the taxable subjects, representing the result of their entrepreneurial activity in the Republic of Moldova; b) import of goods into the Republic of Moldova, exception of goods for personal use or consumption imported by persons, the value of which does not exceed the limit established by the

a căror valoare nu depășește limita stabilită de legislația în vigoare, importate de către persoanele fizice; c) importul serviciilor în Republica Moldova”.

Totodată, este necesar de menționat că Articolul 104 al Codului fiscal [6, art.104] în cauză prevede că, „la cota zero a TVA, se impozitează importul și/sau livrarea pe teritoriul țării a mărfurilor, serviciilor destinate:

- proiectelor de asistență tehnică, realizate pe teritoriul Republicii Moldova, de către organizațiile internaționale și țările donatoare în limita tratatelor, la care aceasta este parte;
- proiectelor de asistență investițională, finanțate din contul împrumuturilor și granturilor acordate Guvernului sau acordate cu garanție de stat, din contul împrumuturilor acordate de organismele financiare internaționale (inclusiv din cota-parte a Guvernului), precum și din contul granturilor acordate instituțiilor finanțate de la buget. Lista tratatelor internaționale, la care Republica Moldova este parte, lista proiectelor de asistență tehnică, lista împrumuturilor și granturilor acordate Guvernului sau acordate cu garanție de stat, din contul împrumuturilor acordate de organismele financiare internaționale (inclusiv din cota-parte a Guvernului), din contul granturilor acordate instituțiilor finanțate de la buget, precum și modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrarea pe teritoriul țării a mărfurilor, serviciilor destinate proiectelor respective, se stabilesc de Guvern”. În acest sens, a fost aprobată *Hotărârea Guvernului, nr.246 din 8 aprilie 2010 cu privire la modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrările de mărfuri, serviciile efectuate pe teritoriul țării și de acordare a facilităților fiscale și vamale pentru proiectele de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.* [5]

Metode de cercetare. În cadrul acestui studiu de caz, pentru elaborarea modelului econometric, a fost utilizat programul EViews, tehnicile și recomandările indicate în Ghidul „Politici și Programe Financiare” (2013) elaborat de Institutul FMI pentru Dezvoltarea Capacităților [7, pag.20-29], precum și datele cronologice anuale din perioada 1993-2016, informația fiind colectată din:

1. Darea de seamă anuală din bugetul consolidat al Republicii Moldova pe anii 1993, 1994 [1];
2. Darea de seamă anuală despre executarea bugetului de stat și consolidat pe anii 1995, 1996 [2];
3. Raportul privind executarea bugetului de stat pe anii 1997, 1998, 1999 [3];
4. Pentru perioada 2000-2016, datele au fost colectate de pe portalul web al Ministerului Finan-

legislation in force; c) import of services in the Republic of Moldova”.

At the same time, it should be noted that Article 104 of the Fiscal Code [6, art.104] provides that “it is taxed at zero VAT the import and / or delivery on the territory of the country of goods, services intended for:

- technical assistance projects carried out on the territory of the Republic of Moldova by international organizations and donor countries within the limits of the treaties to which it is a party;
- investment projects financed from loans and grants granted to the Government or granted with state guarantee, from loans granted by international financial institutions (including the government share), as well as from grants granted to institutions financed by the budget . The list of international treaties to which the Republic of Moldova is a party, the list of technical assistance projects, the list of loans and grants granted to the Government or granted with state guarantee, by international financial institutions (including the Government's share) granted to institutions funded by the budget, and the method of applying the zero rate of VAT in the delivery of the goods on the territory of the country, of the services for the respective projects are established by the Government”. In this sense, the Government approved the Decision No. 246 of 8 April 2010 *on the application of the zero rate of VAT on goods, services performed on the territory of the country and granting tax and customs facilities for the projects of technical and investment assistance in progress, which fall under the international treaties to which the Republic of Moldova is a party.* [5]

Methods of research. In this case study, for the elaboration of the econometric model, we used the EViews program, the techniques and recommendations indicated in the “Policies and Financial Programs” Guidebook (2013) developed by the IMF Institute for Capacity Development [7, pg.20-29], as well as the annual chronological data from the period 1993-2016, the information being collected from:

1. Annual report from the consolidated budget of the Republic of Moldova for 1993, 1994 [1];
2. Annual report on the execution of the state budget and consolidated for 1995, 1996 [2];
3. State Budget Execution Report for 1997, 1998, 1999 [3];
4. For the period 2000-2016, the data were collected from the Ministry of Finance web portal (*see link: http://mf.gov.md/reports/evolution_bpn*) [4].

țelor, (vezi linkul: http://mf.gov.md/reports/evolutia_bpn) [4].

Rezultatele cercetării și discuții. Luând în considerare disponibilitatea datelor istorice, s-a efectuat o analiză detaliată pentru modelarea econometrică, ce ar putea explica măsura în care finanțarea externă rambursabilă (intrări de împrumuturi externe pentru suport bugetar și proiecte finanțate din surse externe) influențează variațiile acumulărilor de TVA (Taxa pe Valoarea Adăugată) la bugetul de stat al Republicii Moldova.

În acest context, am delimitat două variabile:

- A. **Taxa pe Valoarea Adăugată (TVA)** – variabila dependentă;
- B. **Finanțarea externă rambursabilă (EXTFIN)** – variabila independentă.

Results of research and discussions. Given the availability of historical data, it was conducted a detailed analysis of econometric modelling that could explain the extent to which external reimbursable financing (external borrowing for budget support and investment projects financed from external sources) influences changes in VAT receipts (Value Added Tax) in the state budget of the Republic of Moldova.

In this context, we delimited 2 variables:

- A. **Value added tax (VAT)** – dependent variable;
- B. **External Reimbursable Financing (EXTFIN)** – independent variable.

Tabelul 1/ Table 1

Informația anuală privind finanțarea externă rambursabilă și acumulările de TVA la bugetul de stat pentru perioada 1993-2016 (mil.lei)/ Annual data of external reimbursable financing and VAT receipts in the state budget for the period 1993-2016 (MDL)

Anul	TVA	EXTFIN	Anul	TVA	EXTFIN
1993	94,5	0,0	2005	4623,2	327,0
1994	179,9	222,8	2006	6193,7	410,1
1995	508,9	158,5	2007	7586,9	577,6
1996	527,4	207,6	2008	9097,2	442,4
1997	846,6	615,9	2009	7595,6	2531,1
1998	1004,5	2,4	2010	9146,4	2625,7
1999	882,0	575,9	2011	10464,3	1320,7
2000	1342,8	578,7	2012	10671,8	1865,6
2001	1497,9	266,6	2013	12174,1	1324,6
2002	2034,4	479,1	2014	12852,0	2171,3
2003	2792,0	341,1	2015	13714,0	2627,1
2004	3427,8	278,5	2016	14504,8	4591,1

Sursa: elaborat de autor / Source: developed by the author

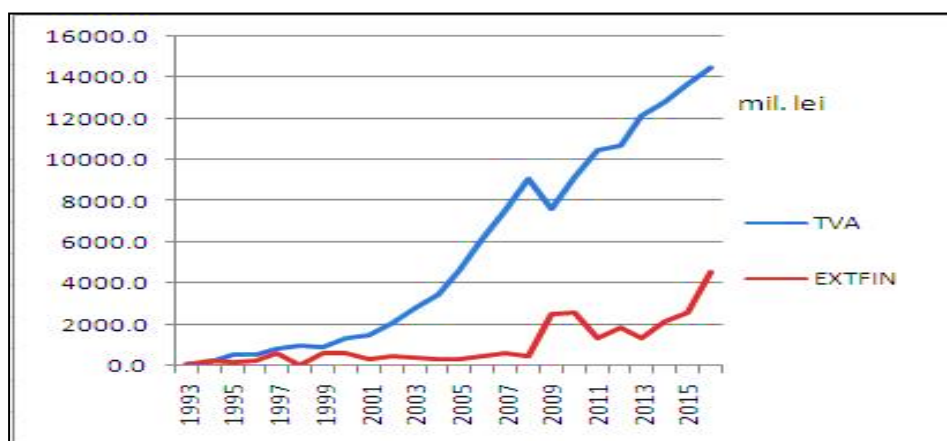

Figura 1. Curba valorilor nominale ale finanțării externe rambursabile și a acumulărilor de TVA la bugetul de stat pentru perioada 1993-2016 /

Figure 1. The curve of the nominal values of external reimbursable financing and VAT receipts in the state budget for the period 1993-2016

Sursa: elaborată de autor / Source: developed by the author

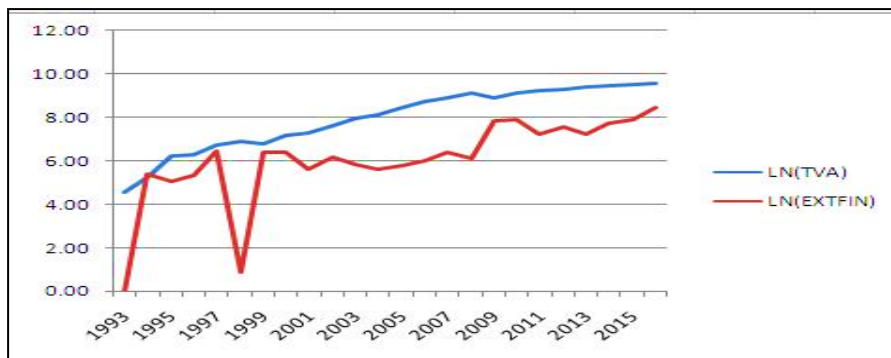

Figura 2. Curba valorilor logaritmice ale finanțării externe rambursabile și a acumulărilor de TVA la bugetul de stat pentru perioada 1993-2016 /

Figure 2. The curve of the log values of external reimbursable financing and VAT receipts in the state budget for the period 1993-2016

Sursa: elaborată de autor / Source: developed by the author

Luând în considerare că valorile anuale nominale ale acumulărilor de TVA și a finanțării externe nu denotă un trend liniar (figura 1), dar stocastic, în cadrul cercetării date, a fost elaborat modelul econometric de tip autoregresiv cu distribuție întârziată (autoregression distribution lag model „ARI”) [7] și anume:

$$\ln Y = c + \alpha * \ln Y (-1) + \beta * \ln X (-1) + u \tag{1}$$

Astfel, ținând cont de consistența sau neconsistența unor variabile¹ prezente în model, relevanța sau irelevanța unor date cronologice² din seria de date colectate (tabelul 1), a fost generată regresia liniară a datelor și elaborat următorul model econometric:

Taking into account that the annual nominal values of VAT receipts and external reimbursable financing do not denote a linear trend (figure 1), but stochastic, in the framework of this research was developed the auto regression distribution lag model “ARI” [7], namely:

Thus, taking into account the consistency or inconsistency of some variables¹ presented in the model, the relevance or irrelevance of some chronological data² from the collected data series (table 1), the regression of data was generated and the following econometric model was elaborated:

Tabelul 2/Table 2

Informația privind regresia liniară a datelor (EXTFIN, TVA) / Regression line information data (EXTFIN, VAT)

Dependent Variable:	LN_TVA_		
Method:	Least Squares		
Sample (adjusted):	1995 1997 1999 2016		
Included observations:	21 after adjustments		
Variable	Coefficient	Std. Error	Prob
C	0.903277	0.228716	0.0010
LN_TVA_(-1)	0.913025	0.050444	0.0000
LN_EXTFIN_(-1)	0.068156	0.029192	0.0321
LN_EXTFIN_(-2)	-0.071761	0.026469	0.0148
R-squared	0.985976		2.073840
Adjusted R-squared	0.983501	Durbin-Watson stat	
S.E. of regression	0.146107		

Sursa: elaborat de autor prin intermediul programului EViews /

Source: developed by the author using EViews software

¹ Au fost excluse variabilele de tip ln X, ln X (-3.....-n) din cauza irelevanței efectului produs de aceste variabile asupra variabilei dependente (TVA). / The variables of type ln X, ln X (-3- n) were excluded because of the irrelevance of the effect produced by these variables on the dependent variable (VAT).

² Au fost excluse valorile Finanțării Externe Rambursabile (EXTFIN) și a TVA pentru anul 1998, acest an fiind considerat un an de criză financiară (Figura 2, anul 1998), acestea fiind excluse pentru a nu denatura consistența modelului econometric. / The EXTFIN and VAT values for 1998 were excluded, this year being considered a year of financial crisis (see Figure 2, 1998), excluded in order not to distort the consistency of the econometric model.

În consecință, obținem următorul model econometric:

$$\rightarrow \ln \text{TVA} = c + 0.913 * \ln \text{TVA} (-1) + 0.068 * \ln \text{EXTFIN} (-1) - 0.071 * \ln \text{EXTFIN} (-2) \quad (2)$$

În acest context, se cere menționat că indicatorii statistici (*Prob., Std. Error, Adjusted R-squared, S.E. of regression, Durbin-Watson stat.*) (Tabelul 2) corespund criteriilor stabilite în conformitate cu Ghidul FMI [7, pag.24]. Prin urmare, putem considera acest model econometric ca unul fiabil, informația fiind una demnă de încredere.

În contextul interpretării modelului dat, putem concluziona următoarele:

- (i) În cazul în care anul curent, acumulările de TVA la bugetul de stat se vor majora cu 1%, acest fapt va explica creșterea cu 0,913% a acumulărilor de TVA la bugetul de stat pentru anul viitor. (Ex.: În cazul în care anul curent acumulările de TVA vor crește cu 100%, acest fapt va genera creșterea cu 91,3% a acumulărilor de TVA pentru anul 2018). Influența principalelor variabile independente relevante, care ar explica direct acumulările de TVA (creșterea economică, sistemul de impozitare, cifra de afaceri etc.) poate fi identificată prin elaborarea unui alt model econometric. În cazul nostru, propus anterior, este necesară explicarea exclusivă a corelației dintre TVA și finanțarea externă rambursabilă.
- (ii) În cazul în care, anul curent, finanțarea externă rambursabilă se va majora cu 1%, acest fapt (1) nu va avea un efect relevant asupra acumulărilor de TVA la bugetul de stat din anul curent; (2) va stimula creșterea cu 0,068% a acumulărilor de TVA la bugetul de stat din anul următor; (3) va reduce cu 0,071% acumulările de TVA la bugetul de stat din anul consecutiv celui următor (Ex.: În cazul în care, în anul 2017, finanțarea externă rambursabilă se va dubla (+100%), acest fapt va avea ca efect majorarea cu 6,8% a acumulărilor de TVA la bugetul de stat din anul 2018, și respectiv, va reduce cu 7,1% acumulările de TVA la bugetul de stat din anul 2019).

Cum explicăm aceste concluzii aferente modelului econometric din punct de vedere economic?

Conform principiilor generale economice, este evident că acumulările de TVA la bugetul de stat sunt explicate direct de alte variabile independente (creșterea economică, sistemul de impozitare, cifra de afaceri etc.), proporție majoră indicată în model de 0,913% la 1% modificare. Prin urmare, variabilei „finanțarea externă rambursabilă” îi revine o proporție foarte mică ca efect asupra acumulărilor de TVA la bugetul de stat. Această proporție se ex-

Therefore, it was developed the following econometric model:

In this context, we would like to mention that the statistical indicators (*Prob., Std. Error, Adjusted R-squared, S.E. of regression, Durbin-Watson stat.*) (Table 2) correspond to the criteria established in accordance with the IMF Guidebook [7, pg.24]. Therefore, we can consider this econometric model as a reliable one, the information being trustworthy.

In the context of the interpretation of the given model, we can conclude the following:

- (i) If in the current year, the receipts of VAT in the state budget will increase by 1%; this will explain the 0.913% increase of VAT receipts in the state budget for the next year. (E.g. if VAT receipts increase by 100% in the current year, this will generate 91.3% increase in VAT receipts for 2018). The impact of the main independent relevant variables that would directly explain the VAT receipts (economic growth, tax system, turnover, etc.) can be identified by developing another econometric model. In the above case, it is necessary to explain exclusively the correlation between VAT and external reimbursable financing.
- (ii) If this year external reimbursable financing increase by 1%, this (1) will not have a relevant effect on VAT receipts in the current state budget; (2) will boost the 0.068% increase in VAT receipts in the next year state budget; (3) will reduce by 0.071% the receipts of VAT in the state budget of the year following the next one. (E. g. if in 2017, the external reimbursable financing will double (+ 100%), this will result in an increase of 6.8% in VAT receipts in the state budget in 2018 and, respectively, will reduce VAT receipts by 7.1% in the state budget in 2019).

How do we explain these conclusions from the economic point of view?

According to the general economic principles, it is obvious that VAT receipts in the state budget are directly explained by other independent variables (economic growth, tax system, turnover, etc.), a major proportion indicated in the model of 0.913% to 1% change. Therefore, the variable “external reimbursable financing” has a very small proportion as an impact on VAT receipts in the state budget. This proportion is explained by the fact that external borrowing for budget support does not generate transactions that include VAT and that external reimbursable financing for investment projects, respectively the products and services delivered under

plică prin faptul că intrările de împrumuturi externe pentru suport bugetar nu generează tranzacții, care includ TVA, iar finanțarea externă rambursabilă destinată proiectelor investiționale finanțate din surse externe, respectiv produsele și serviciile livrate în cadrul acestor proiecte, este scutită de TVA (cota zero), în conformitate cu prevederile *Hotărârii Guvernului nr.246 din 08.04.2010*. [5]

Conform modelului econometric elaborat, influența pozitivă, întârziată de un an, în proporție 0,068% la 1% modificare a finanțării externe rambursabile ar putea fi explicată prin faptul că includerea unor noi proiecte investiționale finanțate din surse externe în lista proiectelor investiționale, care beneficiază de prevederile Hotărârii de Guvern nr. 246 din 08.04.2010, durează, și în perioada menționată, la livrarea produselor și serviciilor achiziționate în cadrul acestor proiecte nu se aplică cota zero a TVA, respectiv, au loc anumite acumulări de TVA la bugetul de stat, ca urmare a obligației fiscale aferente acestor tranzacții. Ulterior, aceste proiecte sunt incluse în HG menționată, și companiile contractate în cadrul acestor proiecte finanțate din surse externe solicită restituirea TVA pentru produsele și serviciile tranzacționate anterior sau includ această sumă în suma de TVA deductibilă pentru perioada, respectiv, următoare, care, ulterior, va diminua obligația fiscală a acestuia. Acest efect întârziat de 2 ani poate fi demonstrat prin coeficientul negativ indicat în model de -0,071% la 1% majorare a finanțării externe rambursabile anul curent. Efectul negativ constat, puțin mai mare decât cel pozitiv, poate fi explicat indirect prin faptul că finanțarea externă rambursabilă generează deservirea ulterioară a acesteia. Astfel, cheltuielile bugetului de stat destinate serviciului datoriei de stat externe, aferente majorării finanțării externe rambursabile, reprezintă resurse care ar putea fi utilizate în alte domenii (ex., investiții publice capitale) și stimula indirect creșterea acumulărilor de TVA la bugetul de stat.

Concluzii. Ca urmare a celor relatate, cu toate că influența directă a finanțării externe rambursabile este una minoră și anumite recomandări pentru politicile financiare curente nu pot fi enunțate, acest model explică clar cadrul în care *finanțarea externă rambursabilă influențează acumulările de TVA la bugetul de stat al Republicii Moldova*.

Totuși, dacă am analiza cazurile excepționale de politică financiară, în care statul ar decide neinclusiunea unor proiecte investiționale din surse externe în lista proiectelor investiționale, care ar beneficia de prevederile Hotărârii de Guvern nr. 246 din 08.04.2010, *cu privire la modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrările de mărfuri, servicii efectuate pe teritoriul țării și de acordare a facilită-*

these projects, are exempt from VAT payments, in accordance with the provisions of the *Government Decision no. 246 of 08.04.2010* [5].

According to the elaborated econometric model, the delayed (lag) positive one-year impact in the proportion of 0.068% to 1% change in the external reimbursable financing could be explained by the fact that the inclusion of new investment projects financed from external sources in the list of investment projects benefiting from the provisions of the Government Decision no.246 from 08.04.2010 lasts, and during the mentioned period on the delivery of the products and services purchased under these projects it is not applied zero VAT rate, and some VAT receipts occur in the state budget as a result of the related tax obligation of these transactions. Subsequently, these projects are included in the above-mentioned Government Decision, and companies contracted under these projects financed from external sources request a refund of VAT for previously traded products or services, or include this amount in the amount of deductible VAT for the subsequent period, which will subsequently diminish their tax liabilities. This delayed (lag) impact of 2 years can be demonstrated by the negative coefficient indicated in the model of - 0,071% to 1% increase of the external reimbursable financing in the current year. The negative effect found slightly higher than the positive one can be explained indirectly by the fact that the external reimbursable financing generates its subsequent debt service. Thus, the state budget expenditures for external debt service related to the increase of external reimbursable financing represent resources that could be used in other fields (e.g. capital public investments) and indirectly stimulate the increase of the receipts of VAT in the state budget.

Conclusions. As a consequence of the fact that the direct impact of the external reimbursable financing is minor and some recommendations for the current financial policies cannot be stated, this model clearly explains the context in which the reimbursable *external financing influences the receipts of VAT in the state budget of the Republic of Moldova*.

However, if we analyse the exceptional cases of financial policy in which the state would decide not to include a few investment projects financed from external sources in the list of investment projects that would benefit from the provisions of the Government Decision no. 246 of 08.04.2010 *on the application of the zero rate of VAT on goods, services performed on the territory of the country and granting tax and customs facilities for the projects of technical and investment assistance in progress, which fall under the international treaties to which the Republic of Moldova is a party*, [5] this fact (1) would reduce the

șilor fiscale și vamale pentru proiectele de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte [5], acest fapt (1) ar reduce din efectul negativ direct al finanțării externe rambursabile asupra acumulărilor de TVA la bugetul de stat delimitat în modelul econometric prezentat, (2) ar centraliza și „transforma” indirect intrările de împrumuturi externe pentru proiecte investiționale în intrări de împrumuturi externe pentru suport bugetar prin intermediul acumulărilor de TVA la bugetul de stat, și (3) ar genera indirect creșterea datoriei de stat externe.

direct negative impact of external reimbursable financing on VAT receipts in the state budget delimited in the econometric model presented above, (2) indirectly would centralize and “transform” the drawings of external reimbursable financing for investment projects in external reimbursable financing for budget support through VAT receipts in the state budget, and (3) would indirectly generate an increase in external central government debt.

Bibliografie/Bibliography:

1. Darea de seamă anuală din bugetul consolidat al Republicii Moldova pe anii 1993, 1994 [arhiva Ministerului Finanțelor].
2. Darea de seamă anuală despre executarea bugetului de stat și consolidat pe anii 1995, 1996 [arhiva Ministerului Finanțelor].
3. Raportul privind executarea bugetului de stat pe anii 1997, 1998, 1999 [arhiva Ministerului Finanțelor].
4. Raportul privind executarea bugetului de stat pentru perioada 2010-2016: Portalul web al Ministerului Finanțelor (vezi linkul: http://mf.gov.md/reports/evolutia_bpn).
5. Hotărârea Guvernului nr.246 din 08.04.2010, cu privire la modul de aplicare a cotei zero a TVA la livrările de mărfuri, servicii efectuate pe teritoriul țării și de acordare a facilităților fiscale și vamale pentru proiectele de asistență tehnică și investițională în derulare, care cad sub incidența tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, publicată în Monitorul Oficial nr.52-53/308 din 14.04.2010.
6. Codul fiscal nr.1163-XIII din 24 aprilie 1997, publicat în Monitorul Oficial nr.62/522 din 18.09.1997 și republicat în Monitorul Oficial în anul 2001, 2005 și 2007, art.93, cap.1, Titlul III, art.95, cap.2, Titlul III, art.103, cap.4, Titlul III.
7. Ghidul „Politici și Programe Financiare”, elaborat de Institutul FMI pentru Dezvoltarea Capacităților în anul 2013, [pag.20-29].